

BAROČNI ORKESTER LA FOLIA

Orkester, ustanovljen v Mannheimu leta 2007, je eden najzanimivejših izvajalcev stare glasbe. Glasbeniki s pravim občutkom in ustvarjalnim nagonom nenehno stremijo k doseganju popolnosti pri izvajanju glasbe na način, ustrezen izvajalski praksi v času njenega nastanka, to je v 17. in 18. stoletju. Njihov cilj ni zgolj živa upodobitev instrumentalne glasbe tistega časa, temveč tudi fleksibilnost zasedb, ki sega od komorne do polne orkestrske.

Z vrhunskimi izvedbami vsak posamezni glasbenik prispeva k poustvarjanju glasbe z veliko transparentnostjo in izrazom. Slogovno se orkester La Folia posveča zgodovinskim glasbenim izvedbam del na osnovi njihove avtentičnosti, s tem, ko je prenesajo v današnji čas, pa ohranjajo glasbo živo.

V letu 2011 je Baročni orkester La Folia postal rezidenčni orkester mesta Schwetzingen in je v tamkajšnjem baročnem gradu našel svoj nov umetniški sedež. Ena od prioritet njihove rezidence je tudi odkrivanje in izvajanje tamkajšnje dvorne glasbe iz 18. stoletja. Tako orkester tesno sodeluje s tamkajšnjim raziskovalnim centrom za dvorno glasbo Jugoahodna dvorna glasba («Südwestdeutsche Hofmusik»), ki vodi široke glasbene raziskave in rekonstruira glasbena dela. Rezultate omenjenega sodelovanja lahko redno slišimo in vidimo v njihovem koncertnem ciklu v Mozartovi dvorani na gradu Schwetzingen. *Preprosto barok!* pa se imenuje orkestrski abonma orkestra La Folia, ki se posveča raznolikemu repertoarju evropske baročne glasbe in na koncertih gosti mednarodno priznane soliste, kot so Juliane Banse, Jan Vogler, Dorothee Oberlinger, Julia Schröder, Maurice Steger in Reinhold Friedrich.

Julija 2011 je Baročni orkester La Folia skupaj s sopranistko Simone Kermes na povabilo nemškega predsednika Christiana Wulffa nastopil na tradicionalnem predsedniškem poletnem festivalu v berlinskem gradu Bellevue.

JULIA SCHRÖDER

Dunajski mediji so o nastopu violinistke Julie Schröder na čelu Komornega orkestra iz Basla na koncertu s Cecilio Bartoli pisali kot o: »... *pretanjenem in čutnem, z interpretacijsko svežino in živahnostjo, kakršno smo do danes le redko lahko slišali*«. Julia Schröder in Cecilia Bartoli tesno sodelujeta že od leta 2005 in v tem času sta nastopila na mnogih pomembnih evropskih odrih.

Schröderjeva je koncertna mojstrica Komornega orkestra iz Basla. Redno sodeluje z dirigenti kot so Giovanni Antonini, Paul McCreesh, Kristjan Järvi, Christopher Hogwood in Paul Goodwin, redno pa nastopa tudi kot solistka. Orkester je vodila na turnejah, kjer so sodelovali solisti Sol Gabetta, Marijana Mijanović, Giuliano Carminola, Angelika Kirchschlager, Andreas Scholl, Giuliano Sommerhalder in Pieter Wispelwey.

Njena prva solistična zgoščenka *Sinfonia Concertante* je bila izdana leta 2007. Pod taktirko Christopherja Hogwooda je s Komornim orkestrom iz Basla posnela dela Mozarta, Haydna in Martinuja. Leto kasneje je pod njenim vodstvom izšel album z glasbo Johana Friedricha Fascha, z izvedbami na zgodovinskih glasbilih. V Händlovem letu 2009 so album Schröderjeve z izvedbami skladateljevih koncertov grossov razglasili za enega najboljših albumov jubilejnega leta. S svojo prvo solistično zgoščenko pri založbi Sony BMG predstavlja Händlove violinske sonate in nastopa z lastno zasedbo, ki igra na zgodovinskih glasbilih.

Schröderjeva se je kot solistka izobraževala pri Adelini Oprean, Raphaelu Olegu in Lukasu Hagnu, komorno glasbo pa je študirala pri Walterju Levinu iz kvarteta La Salle. Diploma iz igranja na baročno violino pri Chiari Banchini na Scholi Cantorum Basiliensis zaokrožuje njen mnogostranski glasbeni profil. Z veliko mero radovednosti glasbenica muzicira tudi izven klasičnih okvirjev in z enako suverenostjo izvaja tango, jazz ter improvizira.

Schröderjeva je nastopala na komornih festivalih v Davosu, Gstaadu, Luksemburgu, Middlebourgu, Amsterdamu, Stuttgartu in v Kölnu. Njeni partnerji v komornih zasedbah so med drugim tudi Trio Parnassus, Gidon Kremer, Christian Zacharias in Gerard Wyss. Od leta 2006 nastopa tudi s Solisti komornega orkestra iz Basla.

Kot solistka je nastopila s Simfoničnim orkestrom iz Basla, Camerato Stuttgart in Radijskim simfoničnim orkestrom iz Frankfurta. Kot gostujoča solistka redno nastopa s Simfoničnim orkestrom iz Barcelone in z ansamblom Il Giardino Armonico. Od leta 2010 poučuje violino na Visoki šoli za glasbo v Freiburgu.

ROBIN PETER MÜLLER

Robin Peter Müller se je rodil leta 1982 v Dresdnu, kjer se je s štirimi leti pričel učiti violino. Študiral je v Dresdnu, Weimarju in Laganu ter se izpopolnjeval pri Yehudiju Menuhinu, siru Colinu Davisu, Thomasu Zehetmairu, Nikolausu Harnoncourtu in Norbertu Braininu.

Med letoma 2004 in 2006 je bil član Komornega orkestra Evropske unije, do leta 2008 pa koncertni mojster Komornega orkestra iz Mannheima, kjer je sodeloval s solisti, kot so Jens Peter Mainz, Albrecht Mayer ali Reinhold Friedrich. V sklopu številnih turnej je Müller nastopil v vodilnih evropskih koncertnih dvoranah, med drugim v Filharmoniji v Luksemburgu, v Berlinski Filharmoniji in Koncertni hiši, dvorani Gewandhaus v Leipzigu, v dvorani Stadtcasino v Baslu, londonski kraljevi Albertovi dvorani in v pariški dvorani Pleyel. Kot gostujoči koncertni mojster redno sodeluje tudi z Bavarskim komornim orkestrom, Jugoahodnim nemškim komornim orkestrom, Filharmoniki iz Baden-Badna ter Komornim orkestrom iz Luksemburga.

Z intenzivnim študijem historične izvajalske prakse je leta 2007 ustanovil Baročni orkester La Folia, pri katerem sodeluje s številnimi priznanimi solisti, med katerimi so tudi Simone Kermes, Dorothee Oberlinger in Maurice Steger. Robin Peter Müller igra na violino Angela de Ruba (Viterbo, 1750) in na violino Jensa Petra Schadeja (Leipzig, 1996).

VEČER

RTS:

Informacije in prodaja vstopnic:

Informacijska pisarna
Narodnega doma Maribor,
Ul. kneza Koclja 9, Maribor;
vsak delavnik od 10. do 17. ure,
v soboto od 9. do 12. ure
ter uro pred vsako prireditvijo.
Dvorana Union: uro pred
vsakim koncertom.

T:
(02) 229 40 11
(02) 229 40 50
040 744 122
031 479 000

E:
vstopnice@nd-mb.si
spletni nakup vstopnic:
<http://nd-mb.kupikarto.si/>

www.nd-mb.si/

Naklada: 500 kom
Brezplačen izvod

KONCERTNA POSLOVALNICA

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

DVORANA UNION, MARIBOR, 25. JANUAR 2012, OB 19.30

ORKESTRSKI CIKEL 2011/2012, 3. ABONMAJSKI KONCERT

BAROČNI ORKESTER LA FOLIA

Generalni pokrovitelj
Orkestrskega cikla
dem
dravske elektrarne maribor

Solistka: Julia Schröder, violina
Vodja: Robin Peter Müller, violina

Koproducent cikla
MARIBOR2012
Evropska prestolnica kulture

PROGRAM JE OMOGOČILA MESTNA OBČINA MARIBOR.
KONCERT JE PODPRLO MINISTRSTVO ZA KULTURO REPUBLIKE SLOVENIJE.

www.nd-mb.si

Spored

Jean-Baptiste Lully, 1666, avtor:Jean-Baptiste Ponce

Jean-Baptiste Lully (1632–1687)

Balet letnih časov, LWV 15

Gledališka uvertura
Uvertura baleta
Zbor Letnih časov
Ritornelo za Pastirje
Pripoved Nimfe Fontaineableuja
Zbor Pastirjev
Nimfa nadaljuje
Zbor Pastirjev
Diana in njene Nimfe
Arija
Bourrée
Flora in Vrtnarji
Cerera kralj
Obiralci in Obiralke grozdja
Šest Galantov
Ciganka in Maske
Recitativ Mask
Kuplet
Ritornelo za koncert Pomladi
Arija za Pomlad
Bourrée
Apolon in devet Muz

Jean-Baptiste Lully, 1666, avtor:Jean-Baptiste Ponce

* * *

Antonio Vivaldi, 1666, avtor:Jean-Baptiste Ponce

Antonio Vivaldi (1678–1741)

Koncerti za violino, godalni orkester in

continuo, op. 8, št. 1–4, Štirje letni časi

Antonio Vivaldi, 1666, avtor:Jean-Baptiste Ponce

<i>Koncert v E-duru, op. 8, št. 1, RV 269 (Pomlad)</i>
Allegro
Largo
Allegro Pastorale

Antonio Vivaldi, 1666, avtor:Jean-Baptiste Ponce

<i>Koncert v g-molu, op. 8, št. 2, RV 315 (Poletje)</i>
Allegro non molto
Adagio e piano – Presto e forte
Presto. Tempo impetuoso d'estate

Antonio Vivaldi, 1666, avtor:Jean-Baptiste Ponce

<i>Koncert v F-duru, op. 8, št. 3, RV 293 (Jesen)</i>
Allegro
Adagio molto
Allegro La caccia

Antonio Vivaldi, 1666, avtor:Jean-Baptiste Ponce

<i>Koncert v f-molu, op. 8, št. 4, RV 297 (Zima)</i>
Allegro non molto
Largo
Allegro

Štirje letni časi predstavljajo nenehno vračajoči se razvoj življenja, po drugi strani pa je vsak letni čas s svojimi značilnostmi idealno izhodišče za poosebljanje določenih lastnosti, kontrastnih drugim letnim časom. Dvojnost ponavljajoče se cikličnosti in obenem skrajne raznolikosti je bila hvaležno izhodišče številnim umetnikom: najdemo jo v literaturi in glasbi, likovnih upodobitvah, pa tudi v gledališču in plesu.

Jean-Baptiste Lully, 1666, avtor:Jean-Baptiste Ponce

V 17. stoletju je Francija slovela po bogati plesni tradiciji. Ples je bil tako pomemben kot bojne veščine in je bil prisoten v vseh slojih francoske družbe. Sončni kralj Ludvik XIV. je zapisal, da je ples spektakel, ki mora ugajati njegovim podanikom. Menil je, da so srečni, ker vidijo, da ima njihov kralj rad to, kar imajo radi oni. Tako lahko kralj pritegne njihovega duha in njihova srca močneje kot z denarjem ali dobrodelnostjo.

Ludvik XIV. je v resnici plesal za svoje podanike, a ne le na družabnih plesih, temveč predvsem v baletih, ki so jih sprva izvajali kot medigre pri italijanskih operah in Molièrovih baletnih komedijah. Tako je kralj leta 1654 plesal pred več kot 30.000 Parižani. Umetnosti plesa se je posvečal tako resno, da se je lahko kosal z najboljšimi plesalci kraljestva.

V kraljevskih baletih 1. polovice 17. stoletja so nastopali plemiči in poklicni plesalci. Tehnika se je nenehno izboljševala, plesalci pa so postajali vse večji virtuozí in se specializirali za izvedbo posameznih plesov. Da bi ta napredek ohranil, je Ludvik XIV. leta 1661 ustanovil Kraljevo plesno akademijo, kjer je zbral trinajst največjih plesnih mojstrov kraljestva in s tem položil temelje profesionalnemu baletu.

V dvornih baletih je od 50-ih let 17. stoletja nastopal tudi vsestransko nadarjeni glasbenik **Jean-Baptiste Lully**. Ker je bil odličen plesalec in je bil od kralja starejši le nekaj let, je začel kmalu vplivati na kralja in tako postal njegov najljubši glasbenik;

Lullyjev privilegirani položaj v vladavini Sončnega kralja je trajal skoraj do skladateljeve smrti. Njegovi prvi baleti so nastali za dvor. Tako koreografija kot glasba baletov sta bili v tem času običajno kolektivno delo, a Lully je že od leta 1656 s svojim ansamblom izvajal balete, za katere je glasbo napisal popolnoma sam, nenehno pa se je vmešaval tudi v delo koreografov. Kasneje je Lully ples kot značilno francosko posebnost vpeljal celo v francosko opero.

Lully se je prav z baletom približal francoski kulturi in jo vzel za svojo, saj je leta 1662 postal Francoz tudi uradno. ***Balet letnih časov*** v tem pogledu predstavlja preobrat v njegovem ustvarjanju. Skladatelj se je v njem zavestno odvrnil od italijanske glasbe; pri osvajanju francoskega glasbenega okusa v tem obdobju mu je pomagal tudi njegov bodoči zet, skladatelj Michel Lambert. Od tega časa dalje je bila italijanščina v Lullyjevih delih vezana predvsem na komične scene ali na posebno čustvene prizore.

Balet letnih časov je bil prvi balet po ustanovitvi Kraljeve plesne akademije. Prvič je bil izveden 23. julija 1661, v Fontainebleauju. Pripravil ga je kraljevi komornik Saint-Aignan, vodja Akademije, sceno pa je postavil arhitekt Carlo Vigarani, ki je z Lullyjem veliko sodeloval. Ples se je odvijal ob robu ribnika, ko je padal mrak in v gledališču, ki se je pomikalo proti gledalcem. Sam kralj je v baletu predstavljal Pomlad in Cerero; njegova prepričljivost, mojstrstvo in milina gibov so gledalce najbolj prevzeli.

Baletni libreto Isaaca de Bensérada vsebuje devet prizorov oz. nastopov (entrées). Začetni zbor pastirjev pozdravlja skorajšnji prihod Pomladi. Šest favnov in skupina koncertantov stopijo na sceno, ki jo krasijo fontane, vodometi in slapovi, razsvetljuje pa jo močna luč. Na gori se pojavi Nimfa Fontainebleauja. Tudi Diana z nimfami nestrpno pričakuje prihod Pomladi. Letni čas prerojenja simbolizira

Flora s štirimi vrtnarji, ki se sprehajajo po razcvetenem vrtu. Nastop Poletja označuje menjava scene, ki prikazuje žitno polje. Tu nastopijo Cerera, boginja žetve, in osem žanjcev (med njimi Lully). Jesen predstavlja trgatev, na kateri obiralci vneto trgajo obilno grozdje. Zima pokrije sceno s snegom in ledom. Šest galantov hoče nemudoma oditi s podeželja v udobje mesta. Na prizorišče stopijo še Maske, ki hvalijo čare pretvarjanja, plesalka pa medtem pleše sarabando. Simboliko vladavine Sončnega vladarja utrdi ponoven prihod Pomladi, ki bo večno vladala. Poosebitvi Pomladi (kralj) sledijo Igra (Lully), Smeh, Veselje in Izobilje. V zaključni sceni se v Fontainebleauju pojavijo Apolon z muzami, Amor, Svobodne umetnosti, Blagostanje, Zdravje, Počitek, Mir in Užitki.

Jean-Baptiste Lully, 1666, avtor:Jean-Baptiste Ponce

Lullyjeva dela so bila – tudi zaradi prestižnega statusa francoske kulture v 17. in 18. stoletju – zelo znana prav tako izven francoskih meja. Vplival je na ustvarjanje odličnih skladateljev, kot so bili Purcell, Bach in Händel. Melodija iz dela Isis pa je postala navdih velikemu mojstru koncerta Antoniu Vivaldiju, ki jo je uporabil v Zimi svojih Letnih časov.

Jean-Baptiste Lully, 1666, avtor:Jean-Baptiste Ponce

Vivaldi se kljub ogromnemu številu koncertov (ima jih okoli 500, pisal pa je tudi sakralna vokalno-instrumentalna dela in opere) ni nikoli zares ponavljal. Bil je eden najbolj izvirnih italijanskih skladateljev svoje generacije, velik individualist, znan po svoji domišljavosti in zapravljivosti, obenem pa pobožen in celo resnoben mož. Sodobniki so v njem videli odličnega violinista, menili pa so, da so njegove skladbe za druge izvajalce preveč zahtevne. Čas je pokazal drugače. Ko je Vivaldija ponovno odkrilo 20. stoletje, je pogled na njegov koncertni opus razodel, koliko raznovrstnih variant, različnih nians v instrumentaciji in domislekov v zasnovi je Vivaldi uspel zaobjeti v okviru ene same glasbene zvrsti, ki je v njegovem času postala normirana

tristavčna oblika s hitrima okvirnima in počasnim osrednjim stavkom.

Nedvomno Vivaldijevo mojstrstvo izkazujejo njegovi solistični koncerti, od katerih je kar približno 230 violinskih koncertov. V njih z različnimi tehnikami igranja, natančno artikulacijo in posebnim lokovanjem dosega številne zvočno-barvne efekte (pridušen zvok, pizzicato, sinkopirano lokovanje ...), pred izvajalce pa postavlja vedno nove izzive. Med violinskimi koncerti je tudi 12 koncertov 8. opusa, napisanega med letoma 1700 in 1721. Izšel je okoli leta 1725 in nosi posvetilo češkemu pokrovitelju, grofu Wenzlu von Morzinu. Op. 8 nosi naslov *Preizkus harmonije in invencije*, pri čemer cimento pomeni ugotavljanje oz. čiščenje dragocenih kovin. Gre torej za preizkusni kamen vrednosti Vivaldijevega komponiranja. Prvih sedem koncertov opusa nosi programske naslove, poseben vrhunec opusa pa predstavljajo prvi štirje, znameniti ***Letni časi***.

Bolj zanimiv od programske določenosti *Štirih letnih časov* je sam način, kako so le-ti glasbeno predstavljeni. Vsak od štirih koncertov se navezuje na poseben sonet. Izvor sonetov do danes še ni bil pojasnjen; morda jih je napisal celo sam Vivaldi. Posamezne vrstice vsakega soneta se pojavljajo skozi celo partituro in omogočajo nedvoumno sprotno povezovanje programske vsebine in glasbe, po drugi strani pa s svojo vsebino določajo potek in razvoj kompozicije. Resda so koncerti napisani v »standardni« tristavčni obliki, kjer imata hitra okvirna stavka pogosto ponavljajoče se ritornele. A prav »izvenglasbena« vsebina nemalokrat omogoči skladatelju, da si z jasno določenimi glasbenimi oblikami večkrat privoščí posebne svoboščine. Te so – čeprav majhne – nedvomno značilne posebnosti Vivaldijeve glasbe in prave preizkusne sestavine njegove umetnosti. Ta je preizkusna uspesho prestala, saj skladatelja danes po *Letnih časih* pozna skoraj ves svet.

Katarina Šter